

Elinkeinopalveluiden ja työllistämispalveluiden talousarvio vuodelle 2023

Elinvltk 11.10.2022 § 182

102/02.02.00/2022

Valmistelija

Ari Niskanen, hallintojohtaja, puh. 0400855924, ari.niskanen@vaala.fi
Miira Raiskila, kunnanjohtaja, puh. 0400855920, miira.raiskila@vaala.fi

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluiden tehtävänä on perusedellytysten luominen eri elinkeinoille, yritysneuvonta sekä aktiivinen elinkeinojen kehittämistyö. Tavoitteena on nykyisten yritysten ja työpaikkojen säilyminen, yritysten omistajavaihdosten tukeminen, laajentumishaluisten yritysten auttaminen sekä uusien yritysten saaminen kuntaan. Toimintaan liittyvät oleellisesti myös kunnan markkinointi uusille asukkaille ja yrittäjille sekä erilaisten tapahtumien järjestämisen mahdollistaminen ja tukeminen.

Elinkeinojen kehittämistä tehdään Vaalan kunnassa erityisesti hallinto-osastolla elinkeinojen vastuualueella, mutta myös teknisissä palveluissa erityisesti maankäytön suunnittelun ja kiinteistöjen osalta. Elinkeinojen vastuualueella työskentelee elinkeinopäällikkö. Elinvoima-asiat on koottu yhteisen elinvoimalautakunnan alle. Elinkeinojen kehittämisen kokonaisuuden johtamisesta vastaa kunnanjohtaja. Osassa asioissa päätöksentekooikeus on viranhaltijoilla, osassa taas aina valtuustolla saakka.

Strategiset tavoitteet:

Vaalassa on positiivinen kokeilukulttuuri – uskallamme sekä onnistua että epäonnistua. Oppiminen ja kehittyminen kokemuksiin ja tutkittuun tietoon perustuen ovat tekemisemme keskiössä. Vaalassa on mahdollista toteuttaa pikkuisen villejäkin bisnesideoita ja unelmia. Kaavamme eivät ole kangistuneita eivätkä lupaprosessimme jäykkiä. Virkeä, ennakkoluuloton ja uudenlainen yrittäjyys tuottaa innovatiivisia palveluita ja tuotteita paitsi paikallisyhteisöllemme, myös muualle maailmaan. Kunta mahdollistaa, auttaa, opastaa ja kulkee vierellä. Vaalasta käsin on mahdollista työskennellä ja verkostoitua ympäri maailman. Täällä on mahdollista ansaita elantonsa vaikka avaruutta tutkimalla.

Yrityspalvelut ja elinkeinojen kehittäminen

Yrittäjällä tai yrittäjäksi aikovalla on Vaalassa käytössä yhteistyötahojen neuvontapalvelut ja rahoitusmahdollisuudet. Autamme yrityksiä

yhteistyökumppaneidemme kanssa tarvittaessa mm. markkinoiden kartoituksessa, liikeidean kehittämisessä, kannattavuuden laskennassa, yrityksen perustamisessa, rahoituksen hakemisessa ja sopivien toimitilojen löytämisessä.

Yritysten kehittämis-, sijoittumis-, rahoitus- ja hankepalveluita tarjotaan kunnan elinkeinopäällikön toimesta ja koordinoimana. Elinkeinojen kehittämistyötä tehdään myös kunnan osaomistamassa kehitysyhtiössä Humanpolis Oy:ssa, joka vastaa erityisesti matkailutoimialan kehityksestä. Humanpolis koordinoi Oulujokilaakson alueen yhteisten elinkeinotiimin toimintaa. Elinkeinopäällikön ja Oulujokilaakson elinkeinotiimin työpanosta yrityskyselyistä saatavan palautteen perusteella. Uusien yritysten perustamisen järjestäminen hoidetaan Oulun seudun uusyrityskeskuksen ja Pohjois-Pohjanmaan yrittäjien omistajanvaihdospalveluiden kautta.

UNESCO:n Rokua Global Geoparkin alueen matkailu on lisääntynyt, ja tätä kehitystä on tarpeen tukea ja myös ohjata resursseja matkailun, matkailuyrittäjien ja investoreiden houkuttelemisen lisäämiseen kunnan alueelle. Humanpolis Oy koordinoi, kehittää, hallinnoi ja toteuttaa Rokua Geopark- aluetta koskevia matkailu-, ympäristö-, kulttuuri- ja hyvinvointihankkeita sekä on alueen ja alueen kuntien aktiivinen edustaja kansallisessa ja kansainvälisessä matkailun ja ympäristön kehittämistyössä.

Yritystilojen ja -tonttien rakennuttamisesta, vuokrauksesta ja myymisestä kunnan kiinteistöstrategian mukaisesti vastaa tekninen johtaja yhdessä kunnanjohtajan ja elinkeinopäällikön kanssa. Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus on teknisen johtajan ja kunnan kaavoittajan vastuulla. Näköpiirissä ja tekeillä olevien investointien positiivisten ulkoisvaikutusten optimoimiseksi aloitetaan yritystonteiksi sopivien tonttien kaavoittaminen sekä yritysalueiden markkinointi ja sijoittumispalveluiden uudistaminen. Olemassa olevat tontit ja yritysmaat kootaan yhteiseen pörssiin, ja niille päivitetään hinnastot maapoliittisen ohjelman laadinnan yhteydessä.

Oulujokilaakson kuntien yhteisen, tekeillä olevan elinvoimaohjelman lisäksi vuoden 2023 aikana valmistellaan kunnan omien elinkeinojen kehittämistoimenpiteiden suunnitelma, jossa kuvataan konkreettiset lähivuosien toimenpiteet elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantamiseksi. Tässä huomioidaan alueen olemassa olevat ja potentiaaliset eri toimialojen klusterit, ja kunnan kehittämis- ja investointitoimenpiteitä kohdennetaan erityisesti niille. Uuden kuntastrategian mukaisesti panostetaan erityisesti uusiutuvan ja vihreän energian klusterin vahvaan kehitykseen. Matkailun kehittämissuunnitelman toimeenpanoa jatketaan suunnitelman mukaan.

Työllistäminen

Vaalan kunnan työllisyyspalvelujen tehtävänä on toteuttaa työllisyyttä edistäviä toimintoja. Tavoitteena on parantaa työllisyydenhoidon palvelujen vaikuttavuutta, saada kustannussäästöjä kunnan taloudelle työttömyydestä aiheutuviin kustannuksiin sekä vaikuttaa positiivisesti työttömän inhimilliseen tilanteeseen. Työtä tehdään kuntalaislähtöisesti ja palveluja suunnitellaan yksilön toiveet, tavoitteet ja kokonaistilanne huomioiden.

Työmarkkinatuen kuntaosuutta varten on budjetoitu 55.000 euroa. Jotta tähän tavoitteeseen päästään, edellyttää tämä tehokkaita työllistämisen toimenpiteitä. Työllistämisen kuntalisä on 300 euroa kuukaudessa yhtä palkkatuella työllistettyä työtöntä kohden, koskee myös yrityksiä ja säätiöitä. Yhdistykset ja säätiöt saavat työllistämisen kuntalisää 200 euroa ja 100 palkan nostamiseen.

Työllistämismäärärahat on jaettu taloudellisen vastuun korostamiseksi. Hallinto-osaston työllistäminen koostuu yleishallinnon työllistamisestä, seinättömän työpajan toiminnasta ja VERTY-hankkeesta (hanke päättyy 31.3.23, mikäli jatkoaikaa saadaan, niin hanke päättyy 30.6.23). Lisäksi työllistämispalveluihin kuuluu Työtä hyvässä seurassa -hanke (hanke päättyy 31.1.23), jossa Vaalan kunta on osatoteuttajana.

Kuntouttava työtoiminta siirtyy osana sote-uudistusta hyvinvointialueen järjestämis-vastuulle. Ne tehtävät, jotka nykyisessä kuntouttavaa työtoimintaa koskevassa laissa ovat kunnan vastuulla, ovat 1.1.2023 lukien hyvinvointialueen vastuulla. Aktivointisuunnitelman tulee jatkossa laatimaan TE-toimisto ja hyvinvointialue.

TE-palvelut 2024 -uudistus on käynnissä ja se tähtää siihen, että Te-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle. Kuntien olisi jatkossakin mahdollisuus saada palkkatukea työllistämiseen samoilla ehdoilla kuin muidenkin työnantajien. Palkkatuen käytön kehitystä seurattaisiin erityisesti alueellisissa yhteistyö- ja arviointikeskusteluissa. Hallituksen esitys etenee seuraavaksi laintarkastukseen ja se on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2022. Esitysluonnoksessa järjestämisvastuun kriteerinä on 20 000 henkilön työvoimapohja; kuntien tulee tarvittaessa luoda yhteinen työllisyysalue muiden kuntien kanssa, jotta kriteeri täyttyisi. Yhteistoiminta-alueiden tulisi olla työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivia alueita. Lisäksi yhteistoiminta-alueen muodostavien kuntien tulisi olla maantieteellisessä yhteydessä toisiinsa. Kunnille palveluiden järjestämisvastuu siirtyisi 1. tammikuuta 2025.

Vuoden 2022 osalta voidaan todeta, että kunnan työttömyysprosentti on edennyt aiempaa parempaan suuntaan. Työttömien työnhakijoiden määrä on vaihdellut 116-145 henkilön välillä. Vuoden 2023 talousarviovuoden tavoitteena on saada koko vuoden työttömien työnhakijoiden määrän

keskiarvoa laskettua. Lisäksi vuonna 2023 tavoitteena on työllistämisen kuntalisän aiempaa suurempi hyödyntäminen yritysten osalta.

VERTY – Vertaistukea, työllisyyden ja hyvinvoinnin edistämistä –yhdessä! –hanke on saanut rahoituksen Pohjois-Pohjanmaan ely-keskukselta ajalle 1.5.2020-31.3.2023. Hankkeelle haetaan jatkoa 30.6.2022 saakka, koska myönnettyä rahoitusta on käyttämättä. Hanke on ESR-rahoitteinen hanke, joka on suunnattu työttömille ja työttömyysuhan alla oleville vaalalaisille. Hankkeen toimintalinja on 5: Sosiaalinen osallisuus ja köyhyiden torjunta sekä erityistavoite 10.1: Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen.

Hankkeen kokonaisbudjetti 3 vuodelle on 317 000 €, josta henkilöstökuluihin on varattu 246 000 €. Kokonaiskustannuksista Ely-keskuksen avustusta saadaan 80 % ja kunnan omarahoitusosuus on 20 %. VERTY-hankkeen rahoitusta on jäljellä vuodelle 2023 yhteensä noin 47 000 €, josta henkilöstökuluja on noin 36 000 €. Kunnan omavastuuosuudeksi vuonna 2023 jää noin 9500 €.

Hankkeen päätavoitteena on ollut työttömien kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja työelämävalmiuksien parantaminen. Asiakkaiden arjen hallintaa ja itsetuntoa on kohennettu erilaisin Green ja Blue care -menetelmin sekä osaamista vahvistamalla. Asiakkaat ovat saaneet monia uusia kokemuksia sekä vertaistukea, mikä on parantanut heidän psykososiaalisia valmiuksiaan. Keittiötoiminnan syventäminen yhdistettynä luontohyvinvointiin on kohentanut heidän sekä fyysisiä että psyykkisiä valmiuksiaan palata työelämään. Hankkeen aikana on koulutettu 6 kehittäjäasiakasta, joita kunta ja kuntayhtymä voivat käyttää asiantuntijoina palveluja kehittäessään. Hankesuunnitelman mukainen löytävän työn malli on kehitetty Verty-hankkeessa. Työttömän palvelukokonaisuuden kokoaminen helposti saavutettavaksi kokonaisuudeksi kunnan nettisivuille on toteutettu hankkeen aikana.

Hankkeen tavoitteena on saavuttaa 3 vuoden aikana 60 työtöntä sekä 10 työelämän ulkopuolella olevaa asiakasta. Koronarajoitusten vuoksi tavoitteesta ollaan hieman jäljessä. Lokakuuhun 2022 mennessä hankkeeseen on liittynyt 45 asiakasta, joista 18 on jo omien tavoitteidensa mukaisesti poistunut hankkeesta. Yleisimmät syyt hankkeesta lähtemiselle ovat olleet työllistyminen, opiskelut ja paikkakunnalta muutto.

Vuonna 2023 Verty-hankkeessa varmistetaan tavoitteiden toteutuminen niiltä osin, jotka ovat vielä kesken. Suurin osa asiakkaista on kokenut hankkeen toiminnan vahvistaneen arjen hallintaansa sekä lisänneen hyvinvointia. Hankkeen loppuaikana valmistellaan asiakkaita hankkeen loppumiseen varsinkin, jos uutta työllisyyden edistämiseen tähtäävän hankkeen rahoitusta ei saada. Asiakkailla tulee olla tietona, mistä hakevat apua, vertaistukea ja mielekästä tekemistä arkeensa. Alkuvuoden aikana

selvitetään työttömien yhdistyksen tilanne ja mahdollisuudet aloittaa toiminta uudelleen.

Esittelijä

Hallintojohtaja Niskanen Ari

Hallintojohtaja:

Elinvoimalautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle elinkeinopalveluiden ja työllistämispalveluiden talousarvion 2023 hyväksymistä. Elinvoimalautakunta valtuuttaa kunnanjohtajan ja hallintojohtajan tekemään elinkeino- ja työllistämispalveluiden talousarvioon teknisiä korjauksia.

Päätös: Hyväksyttiin
